

29/04/2016

داکتر محمدآجان مرزی

اسناد پانامه و فرار از مالیات

مقدمه

به تاریخ سوم ماه اپریل سال جاری میلادی بخش نخست اسناد مربوط به شرکت‌های آف شور Off Shore و یا دور از سواحل یک دفتر حقوقی در پانامه به نام موزاک فونسکا (Mossack Fonseca) که در نتیجه کار تحقیقی ژورنالستان به خصوص ژورنالستان روزنامه زود دویچی خایتونگ آلمان کشف گردیده اند منتشر گردیدند. نشر این اسناد در سراسر جهان یک رسوائی بزرگ را باعث شدند. تعداد این اسناد به ۱۱،۵ سند بالغ می‌گردد که اشکال گوناگون چون ایمیل، مکتوب، قرارداد و غیره را دارا می‌باشند. درین اسناد نام بانکها، تصدی‌ها، سیاستمداران و هم اشخاص از جهان سپورت شامل اند که ازین طریق سرمایه و یا دارائی‌های شانرا در شرکت‌های آف شور نهنان نگهداشته بودند (شپینگل آن لاین، ۲۰۱۶).

من درین نوشته ام تلاش خواهم نمود که در مورد ماهیت شرکت‌های آف شور و اینکه به چه ترتیب و جهت کدام اهداف تأسیس می‌گردند روشنی به اندازم. این مطلب را هم توضیح خواهم نمود که پیامد‌های کشف این اسناد برای کشورها، سرمایه‌داران، سیاست‌مداران و افراد متمول از چه قرار خواهند بود. به این ارتباط به این موضوع هم اشاره خواهم نمود که آیا ایجاد و تأسیس شرکتها در مراکز آف شور در هر حالت یک عمل مغایر قانون است و اینکه شرکتها و سرمایه‌داران چرا تلاش می‌ورزند تا سرمایه و یا دارائی‌های شانرا درین جاها نگهدارند.

خلاصه

شرکت‌های آف شور در برخی از جزایر و کشورها یکی به نام مراکز آف شور یاد می‌گردند به کمک بانکها و ادارات حقوقی به درخواست شرکتها و اشخاص منفرد تأسیس می‌گردند. سرمایه‌داران و اشخاص متمول کوشش میکنند که به کمک این گونه شرکتها سرمایه‌ها را درین جاها پنهان نگهدارند. در برابر انتقال این دارائی‌ها در صورتیکه در کشور مبدأ بصورت قانونی بدست آمده و مالیه اش تأدیه شده باشد موانع قانونی موجود نیستند. به عبارت دیگر یک عمل غیرقانونی نمی‌باشد. اما تجارب نشان داده اند که سرمایه‌داران، اشخاص متمول و سیاستمداران در گذشته ازین طریق کوشیده اند که از مالیات فرار کنند، پول سیاه شانرا به پول سفید و یا قانونی مبدل سازند و در برخی از حالات ازین طریق از معاذیر اقتصادی در برابر برخی از کشورها و شرکتها تخلف نیز صورت گرفته است.

د زمان تخلف از قوانین مالیات و سایر قوانین مالیاتی در صورت کشف اینچنین معاملات به متهم در تطابق با قوانین نافذ در کشور مربوط جزا داده میشود. اما باید گفت که زیادتر اوقات انجام اینچنین معاملات در چوکات شرکت‌های آف شور خیلی پیچیده بوده و کشف نمودن شان کار ساده و آسان نیست. این گونه اعمال به کشورها زیان اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را به بار می‌آورد. از همین سبب، به خصوص کشورهای رشد یافته، از مدت زیاد بدین سو تلاش می‌ورزند که ازین اعمال جلوگیری نمایند. به این ارتباط تا به حال حاضر صرف نتایج نسبی بدست آمده اند. یک علت برای این کار فعالیت انفرادی کشورها و عدم تعقیب جدی اینگونه اعمال است. برخی از کشورها برای انجام این کار ظرفیت‌های کافی مسلکی ندارند.

ماهیت و ساختار مراکز و شرکت‌های آف شور

مراکز آف شور برخی از جزایر و کشورها هستند که از کشورهای مبدأ در فاصله دور موقعیت دارند و در آنها اولتر از همه یا مالیات وجود ندارند و یا اینکه سطح آن خیلی پائین بوده و قوانین مالی کشورها را در آنها اعتبار ندارند. به این ترتیب این مراکز هم از نگاه جغرافیائی و از هم از نگاه حقوقی جزایر و کشورها دور افتاده از کشورها می‌باشد، چون هانکانگ، جزایر کایمان، ویرجین، برمودا و غیره. این جاها در ضمن عدم موجودیت و یا سطح پائین مالیات مشخصات ذیل را نیز دارا اند:

د پانو شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاڼه: دلیکنی دلیکنی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

- حفظ اسرار بانکی،
- سطح پائین مکلفیت های محاسبوی،
- سطح پائین نظارت و تفتیش بر بانکها،
- عدم مراعات مقررات مالی و بانکی بین المللی،
- آسان بودن تأسیس شرکتها با مخارج کم،
- اداره شرکت از طرف مدیران نام نهاد،
- عدم درج اسم مالک اصلی در اسناد،
- و به این ترتیب پنهان نمودن پول و سایر دارائی ها.

شرکتهای آف شور از جانب شرکتها، اشخاص و سرمایه داران منفرد در مناطق آف شور تأسیس میگردند. این کار به کمک بانکها و ادارات حقوقی عملی گردیده و همین ادارات برای شرکت مورد نظر یک مدیر صرف به نام را نیز تعیین میکنند. مالک شرکت بعد از تأسیس شرکت از بانک مربوط یک کریدیت کارت را تحت نام شرکت آف شور بدست آورده و به این ترتیب به پول و دارائی اش در شرکت آف شور دسترسی پیدا میکند. در هیچ سند شرکت تأسیس شده اسم مالک اصلی آن درج نمیشود. بدین ترتیب به جز از بانک و اداره حقوقی نیدخل در معامله هیچ کس دیگر نمیداند که مالک اصلی شرکت کی است.

قسمیکه قبلاً تذکر دادیم تأسیس این چنین شرکتهای آف شور بصورت عمومی کدام عمل مغایر قانون نیست، به شرطیکه در اسناد مربوطه تخلفات قانونی وجود نداشته باشند و شرکت و یا شخص تأسیس کننده مالیت پولی را که به شرکت آف شور خود انتقال میدهد در کشور مبدأ تادیه نموده باشد. در حال حاضر در جهان در حدود ۱۸۵ مراکز آف شور موجود اند که در مسائل جهانی مالی یک نقش مهم را بازی میکنند. درین مراکز هر روز معاملات پولی به ارزش سه بیلیون دالر امریکائی انجام می یابند. قسمت زیاد این معاملات شکل قانونی را دارا میباشند. از همین سبب تا هنوز معلوم نیست که آیا در عقب اسناد پانامه فرار از مالیات و یا سایر اشکال تخلفات از قوانین قرار دارند و یا خیر. بررسی این اسناد یک مدت طولانی را در بر خواهد گرفت.

در بسیاری حالات زمانی که پول و دارائی به مراکز آف شور انتقال می یابند هدف از آن اولتر از همه فرار از مالیات، شتتسوی بول سیاه و تبدیل نمودن آن به پول سفید و یا قانونی میباشند. درینجا باید تذکر داد که باید فرار از مالیات و داشتن هدف کاستن سطح مالیات را از هم تفکیک نمود. فرار از مالیات یک عمل خلاف قانون بوده در حالیکه داشتن هدف کاهش مالیات یک عمل قانونی بوده و در چوکات قوانین نافذ مالیاتی در صورت امکان عملی شده میتواند. اما در قدم نخست این مطلب را توضیح مینمائیم که شرکتها و افراد به کمک شرکتهای آف شور به چه ترتیب از مالیات فرار نموده و پول سیاه را به پول سفید مبدل میسازند.

درینجا به خاطر روشن نمودن موضوع از چند مثال یادآور میشوم. زمانیکه یک شرکت در داخل کشور خواسته باشد که محصولات مورد نظر خود را از خارج وارد نماید، این کار را از طریق شرکت آف شور اش انجام میدهد. شرکت آف شور محصولات را به یک قیمت معین خریداری نموده و بعد از آن صورت حساب برای این محصولات را تغییر داده، مبلغ اشرا زیاد نموده و به شرکت مبدأ ارسال میدارد. شرکت مبدأ درین حالت پول صورت حساب را که بیشتر از قیمت اصلی محصولات است به کشور آف شور اش حواله مینماید. به این ترتیب تفاوت بین قیمت اصلی و قیمت از دیاد یافته در حسابات شرکت مبدأ به شکل مصارف معامله میگردد، در حالیکه این مبلغ جعلی بوده، باعث کاهش مفاد شرکت مبدأ شده و به این ترتیب مالیات این بخش صورت حساب به ادارات مالی داده نمیشوند.

شرکتها به این ارتباط در زمان فروش محصولات شان هم از مالیات فرار مینمایند. درین حالت شرکت مبدأ صورت حساب را به آدرس مشتری خود نه بلکه به آدرس شرکت آف شور خود مینویسد. شرکت مبدأ مبلغ صورت حساب را پائینتر از مبلغ اصلی مینویسد. بعد از آن شرکت آف شور مبلغ اصلی را در صورت حساب درج نموده و آنرا به خریدار میفرستد. درینجا باز هم تفاوت میان قیمت کم و قیمت اصلی در شرکت آف شور میمانند، بدون آنکه مالیه اش پرداخته شود.

شرکت آف شور همچنان میتواند منحیث مشاور حقوقی و یا تجاری ظاهر شده و به شرکت مبدأ صورت حساب خدمات اشرا ارسال نماید، بدون آنکه این خدمات انجام یافته باشند. بدین وسیله شرکت مبدأ و یا اصلی این خدمات تخیلی و تقلبی را در حسابات خود منحیث مخارج ثبت نموده، سطح مفاد اشرا کاهش میدهد و در نتیجه از مفاد کم، که در واقعیت مفاد کم نیست، به ادارات دولتی مالیه میدهد.

د پانوی شمیره: له 2 تر 5

افغان جرمن آنالین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولۍ

به همین ترتیب در مورد سفید نمودن پول سیاه هم مثال داده می‌توانیم. یک راه جهت رسیدن به این هدف طرز العمل قرضه و اِپس و یا Loan-Back است. درین حالت شرکت مبدأ پول سیاه را که بصورت غیرمستقیم به شرکت آف شور اش انتقال داده است ازین شرکت قرض می‌گیرد. ازین راه از یک سو پول سیاه به پول سفید مبدل می‌گردد و از طرف دیگر شرکت مبدأ به شرکت آف شور اش در برابر قرضه سود هم می‌دهد که به نوبه خود باعث کاهش سطح مالیات اش می‌گردد.

راه دیگر سفید نمودن پول سیاه آن است که این پول در قدم نخست به شکل غیر مستقیم به شرکت آف شور منتقل می‌گردد و یا اینکه گیرنده پول سیاه از تأدیه کننده این پول می‌خواهد که آنرا به شرکت آف شور اش حواله کند. بعد از آن این پول چندین بار دست به دست می‌شود که کشف رد پایش را برای مفتشین مالی خیلی دشوار می‌سازد. بعد از آن مالک شرکت مبدأ به منظور سفید نمودن پول اش به شرکت آف شور اش صورت حساب ها را در مورد خدمات ایکه اجرا نشده اند می‌فرستد. بدین ترتیب مالک شرکت مبدأ پول سیاه را به دست آورده، این پول شامل جریان پولی در کشور اش شده و به پول سفید و یا قانونی مبدل می‌گردد.

در ضمن جهت فرار از مالیات و شتشیوی پول سیاه و مبدل نمودن آن به پول قانونی راههای دیگر نیز موجود اند. بطور مثال زمانیکه یک سرمایه دار شرکت اشرا بالایی یک سرمایه دار خارجی به فروش میرساند با خریدار طوری معامله میکند که در جریان آن قیمت فروش شرکت پائین نشان داده شده و خریدار شرکت تفاوت میان قیمت اصلی و قیمت جعلی را به شرکت آف شور فروشنده حواله مینماید. این بخش قیمت فروش، بدون آنکه مالیه اش پرداخته شود، در شرکت آف شور فروشنده باقی میماند. در حقیقت پول ایکه به شرکت آف شور حواله می‌گردد در بسیاری حالات در بانکهای کشور های رشد یافته به حساب شرکت آف شور حواله می‌گردد، بدون آنکه به مرکز آف شور مربوطه انتقال یابد (فوکوس آن لاین منی، ۲۰۱۳).

عواقب اقتصادی، سیاسی و اجتماعی فرار از مالیات

قسمت اعظم عواید دولتی، به خصوص در کشور های رشد یافته، از طریق مالیات بدست می آیند. دولت و حکومت با استفاده ازین منابع وظایف انکشافی و اجتماعی شانرا در عمل پیاده میکنند. به هر اندازه ایکه عواید مالیاتی یک کشور زیاد باشند به همان اندازه وسایل بیشتر مالی را در دست داشته و با استفاده از آن میتواند که در ساحت اقتصادی و اجتماعی پروژه های انکشافی را تمویل نموده، شرایط برای رشد تولید را مهیا ساخته و بدین ترتیب اساسات را برای کاربایی ایجاد نماید. از همین سبب گفته می‌توانیم که فرار از مالیات بالای سطح زندگی مردم و سطح رشد اقتصادی تأثیر مستقیم وارد مینماید.

باوجود آنکه تا به حال روشن نشده است که آیا همه معاملات مندرج در اسناد پانامه غیر قانونی اند و فرار از مالیات، شتشیوی پول سیاه و تخطی از تعذیرات اقتصادی در آنها صورت گرفته است و یا خیر، برخی از سیاستمداران همین اکنون به خاطر دست داشتن درین چنین معاملات اعتبار شانرا در کشور های شان تا حد زیاد از دست داده اند. در گذشته نزدیک برخی ازین سیاستمداران مجبور به استعفا نمودن از وظایف شان شده و برخی دیگر تحت فشار سیاسی و اجتماعی قرار گرفته اند. درینجا به استعفا نخست وزیر آیسلند اشاره نموده می‌توانیم. به همین ترتیب نخست وزیر بریتانیا هم به خاطر دست داشتن درین چنین معاملات تحت فشار سیاسی قرار دارد. همچنین وزیر صنایع هسپانیه به تاریخ ۱۵ اپریل سال جاری میلادی استعفا اش را اعلام نمود. قاضی فدراسیون بین المللی فوتبال نیز به خاطر دست داشتن در معاملات آف شور به استعفا نمودن از شغل اش مجبور شد.

به نظر من در آینده شخصیت های دیگر سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایکه اسم شان درین اسناد درج است نیز مجبور به استعفا از وظایف شان خواهند گردید. از همین لحاظ میتوان گفت که این اسناد یک بحران سیاسی را در جهان به وجود آورده اند.

یکی از حلقه های مهم کار شرکت های آف شور بانک ها هستند که به سرمایه داران و سایر اشخاص متمول امکانات ایجاد این چنین شرکتها را در کشور های آف شور ممکن می‌سازند. از همین لحاظ در آینده فشار بالای بانکها، کشورها و جزایری که به نام بهشت مالیات نیز یاد می‌گردند از دیاد خواهد یافت. به تاریخ ۱۵ ماه اپریل سال جاری مسیحی در یک اعلامیه مشترک اجلاس وزرای مالیه و روئسای بانکهای مرکزی گروپ کشور های G20،

د پانیو شمیره: له 3 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

که از بیست کشور رشديافته و در حال ظهور تشکیل میگردد، به خاطر جلوگیری از فرار از مالیات و شستشوی پول سیاه آنده از کشورها و مراکز آف شور که امکانات فرار از مالیات را مهیا میسازند به شمولیت فوری در پروسه تبادل اتوماتیک معلومات فراخوانده شده اند (هندلز بلت، ۲۰۱۶).

نتیجه گیری

درینجا این سوال مطرح میگردد که راههای حل این معضله از چه قرار اند؟ در قدم نخست باید گفت که برای حل این مشکل راههای حل انفرادی وجود داشته نمیتوانند. کشورها، به خصوص کشور های رشد یافته باید برای بیرون رفت از این معضله راههای مشترک و جهانی را جستجو نمایند. به این ارتباط یکی از راههای مهم حل ایجاد یک سیستم جهانی کنترل و تفتش امور مالی و بانکی است. به این ارتباط در گذشته اقداماتی طی دست گرفته شده اند. یکی از این اقدامات روند تبادل اتوماتیک معلومات در مورد معاملات مالی میباشد که همین اکنون در حدود صد کشور در آن سهیم هستند. این روند راههای فرار از مالیات را محدود میسازد (سازمان همکاری های اقتصادی و توسعه، ۲۰۱۶).

در بسیاری از حالات تفاوتها در سیستم های مالی و بانکی کشور های رشديافته راههای فرار قانونی از مالیات را فراهم میسازند. درینجا کشورها در قدم نخست منافع ملی شانرا در نظر گرفته و از ایجاد راههای حل جهانی ابا میورزند. به طور مثال همین اکنون در کشور های عضو جامعه اروپا بنابر عدم موجودیت یک سیستم واحد مالیاتی در سطح مالیات، به خصوص مالیات بر نفع شرکتهای، تفاوت های زیاد موجود اند. مالیات بر نفع شرکتهای در آلمان از ۳۰٪ الی ۳۳٪، در فرانسه ۳۳٪، در آئرلند ۱۲،۵٪ و در فنلند ۲۰٪ است. شرکتهای جهانی با استفاده از این تفاوتها در سطح مالیات در کشور های مختلف کوشش مینمایند که مراکز خود را در کشور هایی تأسیس نمایند که سطح مالیات در آنها پائین است. کشورها درین حالت مجبور میشوند که در سطح مالیات با هم رقابت نمایند تا شرکتهای و سرمایه بیشتر را به خود جلب نمایند. اگر کشورها در ارتباط با سطح مالیات شان عمل انفرادی نمایند و سطح مالیات شانرا در مقایسه با رقبای شان پائین نیاورند خطر آن موجود است که سرمایه ازیشان فرار نماید.

اسناد پانامه این بحث را نیز ایجاد نموده است که کشور های رشد یافته در ارتباط با فساد اداری و اقتصادی همیشه انگشت انتقاد را به کشور های عقب نشان داده و از آنها میخواهند که در راه جلوگیری از آن مبارزه خستگی ناپذیر نمایند. سوال این است که آیا این معضله تنها در اقتصاد ملی این کشورها موجود است؟ این درست است که کشور های عقب مانده در ضمن اجرای سایر وظایف به منظور رشد سریع اقتصاد شان باید در برابر فساد هم کار و مجادله نمایند. اما باید گفت که فساد اداری و اقتصادی در کشور های رشد یافته نیز موجود است. بر مبنای برخی از سنجشها از سبب فساد اداری به جامعه اروپا هر سال در حدود ۱۲۰ میلیارد دالر ضرر وارد می آید (دی ویلت، ۲۰۱۶). درین کشورها در بسیاری حالات لابی ایزم (Lobbyism) نیز بصورت غیرمستقیم باعث ایجاد فساد اداری میگردد.

بایست گفت که فساد اداری در کشور های عقب مانده و رشديافته هم از نظر ماهیت و هم کمیت از هم متفاوت میباشد. اگر فساد اداری درین کشورها را بصورت عمودی و افقی با هم مقایسه نمائیم میتوان گفت که فساد اداری در تقریباً تمام ساحات و ارگانهای اداری و هم در تمام سطوح و وظایف دولتی کشور های عقب مانده موجود است در حالیکه در کشور های رشد یافته این مشکل تا حد زیاد در سطوح بلند ادارات دولتی و سیاسی مشاهده شده میتواند.

منابع:

۱- شپیگل آن لاین، هر چه را میتوانی از خود بساز، ۲۰۱۶،

(Spiegel Online: Nimm was du kriegen kannst)

(در خط)، درینجا بنگرید:

<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/panama-papers-nimm-was-du-kriegen-kannst-kolumne-a-1085279.html>

(تاریخ دسترسی: ۱۶/۴/۲۰۱۶)

د پانوی شمیره: له 4 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

۲- فوکوس آن لاین منی، جریان پول به کارابیک، ۲۰۱۳،

(FOCUS Online Money: Geldströme in die Karibik)

(در خط)، درینجا بنگرید:

http://www.focus.de/finanzen/news/tid-30555/geldstroeme-in-die-karibik-das-passiert-mit-dem-geld-der-steuerhinterzieher_aid_957280.html

(تاریخ دسترسی: ۱۶/۴/۲۰۱۶)

۳- روزنامه هاندلز بلت، کشور های G20 به واحه های مالیاتی هوشدار میدهند، ۲۰۱۶،

(Handelsblatt: G20-Ländern drohen Steueroasen)

(در خط)، درینجا بنگرید:

<http://www.handelsblatt.com/politik/international/reaktion-auf-die-panama-papers-g20-laendern-drohen-steueroasen/13456384.html>

(تاریخ دسترسی: ۱۶/۴/۲۰۱۶)

۴- سازمان همکاری های اقتصادی و انکشاف، تبادلۀ اتوماتیک معلومات، ۲۰۱۶،

(OECD: Automatic Exchange of Information)

(در خط)، درینجا بنگرید:

<http://www.oecd.org/tax/transparency/automaticexchangeofinformation.htm>

(تاریخ دسترسی: ۱۶/۴/۲۰۱۶)

۵- جریده دی ویلت، فساد اداری برای اروپا سالانه ۱۲۰ میلیارد دالر تمام میثود، ۲۰۱۶،

(Die Welt: Korruption kostet Europa 120 Milliarden pro Jahr)

(در خط)، درینجا بنگرید:

<http://www.welt.de/wirtschaft/article124487738/Korruption-kostet-Europa-120-Milliarden-pro-Jahr.html>

(تاریخ دسترسی: ۱۶/۴/۲۰۱۶)

پایان

د پانوی شمیره: له 5 تر 5

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په څیر و لولئ